

Senter for kultur- og idrettsstudiar er eit forskningssenter oppretta av Høgskolen i Telemark og Telemarksforskning i Bø. Bulletinen skal formidle nyhende, presentasjonar og aktuelt stoff frå fagområdet til senteret. **Utgjevar:** Senter for kultur- og idrettsstudia, Høgskolen i Telemark, 3800 Bø. **Red/Layout:** Kjærsti Skjeldal tlf: 35952644 e-post: Kjærsti.Skjeldal@hit.no

SKI-PORTRETET:

Heidi Stavrum, ny forskningsassistent ved Telemarks-forskning.

NYTT:

Doktorgrad om helse, velvære og motivasjon i sport.

Ny stipendiat i kulturpolitikk ved HiT

Kulturadministrasjon på masternivå.

Doktorgradsutdanning i kulturfag ved HiT?

Internasjonal konferanse om sport, media og stereotyper.

On the cultural blessings of fixed bookprices. Facts or fictions?

Vellykket seminar om kulturpolitikken norske historie i Bø

Kultursjefene som forsvant

P. Mangset

Kunstnerne i Fredrikstad har samlet seg til protest fordi kommunen vil nedlegge kulturseksjonen, ifølge Aftenposten (18. mars). De frykter en rasing av kulturlivet i kommunen. Og de er ikke alene. Kultursjefene er nå forsvunnet fra de fleste av landets kommuner.

På 1970- og 80-tallet ble det – med legendariske Johs Aanderaa som hovedarkitekt – bygd opp sterke kulturforvaltninger i de fleste av landets kommuner. Det er grunn til å tro at det bidro til et mer aktivt kulturarbeid i mange av landets lokalsamfunn. Men i løpet av noen få år på 1990-tallet ble de særskilte kommunale kulturforvaltningene demontert. I dag har bare et fåtall av kommunene (vi vet ikke eksakt hvor mange) en selvstendig kulturforvaltning. Som følge av den nye kommuneloven (1992) – og sterke anbefalinger fra Kommunenes Sentralforbund – ble mange kulturretter etter hvert lagt ned. Mange ble integrert i bredere forvaltninger – for eksempel sammen med skole- eller næringsetaten. Mange dyktige kulturarbeidere forlot også sektoren.

Dette er kanskje den største kulturpolitiske "reformen" i Norge etter 1970-tallet. Men den har gått nesten upåaktet hen. Den sentrale kultureliten interesserer seg ikke for kommuner. Heller ikke dagens Kulturdepartement synes å være særlig opptatt av kommunal kulturpolitikk. Siste kulturmelding inneholdt bare noen få sider om emnet. Mest beskrivelse, lite politikk. Men kvantitativt sett er faktisk kommunene fortsatt de viktigste aktørene i den offentlige kulturpolitikken. I Norge er det kommunene – ikke staten – som samlet sett yter mest penger til kultur. Slik er det også i en rekke andre land. Ja, selv i sentralistiske Frankrike (med 36.000 – ofte svært små – kommuner) yter kommunene like mye eller mer penger til kultur enn staten gjør. Men kommunenes andel ser ut til å svekkes. Det gjelder både i Norge og flere andre land.

Hvilke følger dette har for regionalt og lokalt kulturliv, vet vi lite om. Har de kommunale realutgiftene til kultur virkelig gått tilbake? Har redusert kulturfaglig kompetanse og initiativkraft svekket kulturarbeidet? Eller kanskje nedbyggingen av sektorbarrierer mellom kultur og andre felt tvert om har styrket det lokale kulturlivet? Det fins svært lite nyere forskning om slike spørsmål. Fra 1970- til 90-tallet gjennomførte riktignok forskere i Rogaland og Telemark flere undersøkelser om regional og lokal kulturpolitikk – primært på oppdrag av Kulturdepartementet. I 1998 publiserte også NIBR en solid undersøkelse av kommunal kulturorganisering og -økonomi. Men det var tross alt begrenset hvilke spørsmål den kunne gi svar på. Vi savner en bredere undersøkelse av utviklingen de seinere åra. Her har Kulturdepartementet og Kommunenes Sentralforbund et særskilt ansvar. De kan knapt sitte og vente på at Norges forskningsråd "tar saken". For Forskningsrådets "Program for kulturforskning" ser ikke ut til å betrakte kultursektoren som sitt ansvarsområde.

Heidi Stavrum er ny forskningsassistent ved Telemarkforskning, nyutdannet master fra HiT og ny forsker ved SKI. Tida mellom endt utdanning og den første jobben er et slags nullpunkt for de fleste, for noen et vakuum, for andre et springbrett-hopp opp uten bestemmelse for nedslaget - og så har du alltid noen få som har en slags fleksibel kontroll over et mangfold av muligheter. Det er de som har gode resultater, varierte erfaringer, optimistiske innstillinger og hva skal vi si; vennlige sinn? Heidi Stavrum må være en sånn.

- Jeg kom til Bø for faget, sier Heidi. Det hun kom til, var et mastergradsstudium og en hovedoppgave om kvinnelige jazzmusikere i Norge, det hun kom fra, var engelsk, antropologi og musikk mellomfag ved NTNU. Og litt lenger tilbake, litt lenger nord og inn i landet: Odel på et småbruk i Verran.

- Egentlig er jeg ganske glad i å jobbe praktisk også; jeg har jobbet med administrasjon av storband og sitter i styret i jazzklubben nå, en organisasjonskarriere er ikke uaktuell – men så er det det at jeg er glad i teori og det å skrive også, smiler hun og bekrefter de mangslugne mulighetene. Muligheten til å være forskningsassistent er vel ikke akkurat noe en lar gå fra seg som nyutdannet heller...

- Nei, jeg har vært heldig. Jeg får gjøre feltarbeid, skrive og gjøre delprosjekt, i det hele tatt så får jeg meg noen nyttige erfaringer. Oppdragsforskning er selvsagt intrumentell og reiser noen etiske dilemmaer med hensyn til frihet i forhold til oppdragsgiver, som en får lære seg å håndtere. Samtidig er det et bra nytteaspekt i det, og det er bra å være ute i den "virkelige" verden. På tampen av samtalen fisker jeg etter fremtiden, men det er kanskje noe personlig å spørre om folks mål eller forventninger i livet; jeg får i alle fall samtalens første indirekte svar: Det er lettere å se sammenhengene bakover enn fremover – og det har hun selvsagt rett i.

NY DOKTORGRAD:

Motivation and well-being in sport: an investigation of social environmental factors.

Michael Reinboth har nylig disputert ved The University of Birmingham, UK. Han underviser til daglig på idrettsstudiet ved HiT i Bø.

Avhandlingen dreier seg om betydningen av sammenhengen mellom motivasjon og velvære/helse for ungdom og universitetsstudenter som driver med idrett. Motivasjon betyr i denne sammenhengen for eksempel oppfattelsen av det motivasjonelle klimaet treneren skaper, graden av selvbestemmelse og sosial støtte fra treneren.

Reinboth tar i bruk en syntese av sosialkognitive teorier (Achievement-goal-theories, Nicholls, 1989) og teorier om selv-determinasjon (Basic needs and self-determination theories, Deci & Ryan, 2000). Med støtte i disse teoriene og en rekke ulike metoder viser han hvordan de motivasjonelle faktorene spiller en betydelig rolle med hensyn til å påvirke den fysiske og mentale helsen, trivselen og velværefølelsen hos unge.

Senter for kultur- og idrettsstudiar minner om:

Den andre nordiske konferansen for kulturpolitisk forskning.

25 - 26 august 2005

Kontakt:

Centrum för kulturpolitisk forskning,
Högskolan i Borås, www.hb.se/bhs/kpc

Kulturadministrasjon på masternivå

Fra høsten 2005 blir det mulig å studere kulturadministrasjon på masternivå ved HiT i Bø. Det nye studietilbudet blir organisert som en valgretning ved den eksisterende Master i kulturstudier. Dette studiet blir fra høsten organisert med to valgretninger, den ene i kulturanalyse, den andre i kulturadministrasjon. Valgretningen i kulturanalyse er identisk med den eksisterende masteren i kulturstudier; valgretningen i kulturadministrasjon tilbyr også fag som "kultur og ledelse", "internasjonal kulturpolitikk og kunstformidling" og "kulturøkonomi og markedsføring".

Doktorgradsutdanning i kulturfag ved HiT?

HiT har nylig opprettet to utredningsgrupper med sikte på utvikling av (foreløpig) to doktorgradsutdanninger. Den ene av disse skal være innen kulturfag. Det er opprettet et utvalg med bred representasjon fra de forskjellige kulturfaglige miljøene ved Høgskolen. Professor Per Mangset leder utvalgsarbeidet; førsteamanuensis Inger Birkeland er sekretær. Den endelige innstillingen skal være ferdig til 1. september 2006.

Internasjonal konferanse på Lifjell i Bø:

SPORT, MEDIA OG STEREOTYPIER

Gjennom EØS' akademiske samarbeid er prosjektet *Sport, Media and Stereotypes* et delprosjekt i *European project funded by the Community Framework Strategy on Gender Equality*. I begynnelsen av april hadde de sitt andre internasjonale møte, denne gangen arrangert av den norske gruppa, og holdt på Lifjell i Bø.

Det er Island som har fått ansvar for administreringen av prosjektet, og de ulike forskergruppene er rekruttert av sine respektive departement.

Den norske ressursgruppa består av Jorun Hjertø fra Barne- og familiedepartementet og Marianne Singsaas og Gerd von der Lippe fra HiT.

Gerd von der Lippe har i flere år forsket på kjønn i tabloidiseringen av idrett og kultur i mediene.

Vidar Ringstad skriver om om fastprissystemet på bøker i:

On the cultural blessings of fixed book prices. Facts or fiction?

Publisert i International Journal of Cultural Policy, Vol. 10, No. 3, 2004

Systemet med faste bokpriser der forlagene setter prisen kundene skal betale, og ikke bokhandlene, er svært vanlig i Europa. En slik regulering negative konsekvenser i økonomisk effektivitet, legitimeres gjerne av at det er kulturelt viktig. Denne kulturelle betydningen vurderes som oppveidende for negative effekter av reguleringen fastprissystemet innebærer. Ringstads hovedkonklusjon i denne artikkelen er imidlertid at det er vanskelig å finne hverken teoretiske eller empiriske bevis på at fastpris er bedre, selv som kulturelt virkemiddel, enn fripris.

NY STIPENDIAT I KULTURPOLITIKK VED HiT

Gunn Opdahl er den nye stipendiaten på kulturstudiet. Hun har studert kunst- og kulturadministrasjon og – politikk i Frankrike og har sitt hovedfag fra Institutt for europeiske studier ved universitetet i Paris. De siste årene har hun jobbet med kulturminnevern for UNESCO og med presentasjon av norsk kunst og kultur i Frankrike for den norske ambassaden i Paris. Stipendiearbeidet hennes omhandler konsekvensen av globalisering og internasjonalisering for offentlig kulturpolitikk i ulike land. Gunn Oppdahl skal være stipendiat ved HiT i 4 år og skal i tillegg til å drive eget dr.grads arbeid, undervise i kulturfag.

Senter for kultur- og idrettsstudiar arrangerte vellykka seminar om Kulturpolitikken norske historie i Bø.

Her er eit lite utdrag av oppsummeringa til Fou-leiar og forskar Georg Arnestad ved Høgskulen i Sogn og Fjordane. For heile oppsummeringa sjå: Publikasjonar

Det er i stor og krevjande oppgåve Hans Fredrik Dahl og hans 12, har eg talt, kollegaer har teke på seg. Men gjennom dei 18 publikasjonane som kjem ut i 2004 og 2005 og dei papera som har vorte lagde fram på seminaret her i Bø, veit vi no litt om korleis Dahl og Co. har valt å løyse denne oppgåva. Oppgåva kunne ha vore løyst på andre, og, kanskje, betre måtar. Eg kjem tilbake til det.

Prosjektleiaren, Hans Fredrik Dahl, har det vore sagt mykje om den siste tida. Han er i alle fall ikkje skuggeredd. La meg referere ei utsegn:

”Truleg er det rett å seia at ingen norsk samtidshistorikar har fått stilt til rådvelde slike pengemidlar, talarstolar, lærestolar, sendeflater, spalteplassar, ressursar av alle slag, som professor Hans Fredrik Dahl”.

Og no har Dahl fått endå fleire ressursar til nok eit prosjekt. Hans Fredrik Dahl var, slik eg ser det, eit naturleg, men kanskje ikkje eit, eller, i alle fall ikkje, det opplagde valet som prosjektleiare for arbeidet med historia til den norske kulturpolitikken. Ein historikar med rot i andre delar av norsk kulturliv, for eksempel med sterkare innsikt i og kjennskap til mange av dei regionale og lokale (mot)kulturane som på godt og vondt har prega viktige delar av norsk kulturdebatt og –politikk, ville, mest truleg, gitt oss ei heilt anna norsk kulturpolitisk historie. Og forma vårt kollektive minne om utviklinga av norsk kulturpolitikk på ein annan måte. I dette ligg det frå mi side ei klar oppfatning av at viktige delar av historia om kulturpolitikken ser ut til å få liten eller ingen plass i den kommande historia. Mens andre delar av historia får ein altfor framskoten og ufortent plass. Eg kan såleis med min beste vilje ikkje forstå at historia om dei skjønne kunstane, kunstpolitikken, eller, rettare sagt, biletkunstpolitikken, skal dekkjast gjennom heile fem av 18 bind. Mens ingen av dei 18 binda skal dekkje lokal eller regional kulturpolitikk. Eller at den viktige dimensjonen, altså spenninga mellom det nasjonale (eller det statlege) og det kommunale og regionale ikkje synest å vere tema i det heile. Med eitt heiderleg unntak, ser det ut til, i Mie Berg Simonsen si bok om museum og kulturminnevern. Ho har klart observert at spenningsdimensjonen lokal-sentral er eit viktig mønster. Men dette gjeld då, gudhjelpemeg, ikkje berre museumspolitikken. Det er ein gjennomgåande dimensjon i norsk kulturliv, i norsk kulturdebatt og i norsk kulturpolitikk. Og, Hans Fredrik Dahl, det dreier seg om mykje meir og noko heilt anna enn ei mogleg forklaring på at det var bondeopposisjonen på Stortinget som sørge for at det tok svært lang tid før vi i Noreg fekk statleg teaterstøtte. Men, får vi vone, siste ordet er langt frå skrive enno.

Ei samla framstilling av norsk kulturpolitisk historie kjem som bok i 2006 (red.mrk)